

BÖLÜM 5

KANSER HASTALARINDA BEDEN ALGISI: KOZMETİK VE ESTETİK SORUNLARLA BAŞ ETME

Gülşen TEKSİN¹

GİRİŞ

Kanser, bedensel rahatsızlıkların yanında psikososyal ve ruhsal yönden birçok kronik soruna neden olabilmektedir. Kemoterapi, radyoterapi veya cerrahi gibi tedavi yöntemlerinin yarattığı fiziksel değişiklikler estetik kaygıya ve olumsuz beden algısına neden olabilir. Beden imajındaki değişiklikler, olumsuz benlik saygısına neden olarak yaşamın birçok alanında zorlanmalara sebep olmaktadır. Bütün bunlar hastaların kişiler arası ilişkilerde de sorun yaşamsına neden olabilmekte ve yaşam kalitesini oldukça düşürmektedir.

KANSER HASTALARINDA BEDEN İMAJI VE BENLİK SAYGISI

Kanser tedavisinde kullanılan cerrahi yöntemlerin ve ilaç tedavisinin klinik sonuçları iyileştirmesinin yanında, doğurganlık ve beden imajı üzerinde ciddi etkiler ortaya çıkardığı bilinmektedir (1). Beden imajı, kanser hastalarında merkezi öneme sahiptir. Beden imajında bozulma, fonksiyon kaybının yanısıra hastaları duygusal yönden de olumsuz etkileyebilmektedir. Avis ve arkadaşları, 50 yaş altı meme kanseri geçiren kadınların yaşam kalitesini olumsuz etkileyen önemli faktörlerden birinin, beden imajındaki memnuniyetsizlik olduğunu ve bu memnuniyetsizliğin, çeşitli ruhsal sıkıntıları beraberinde getirdiğini bildirmiştir (2). Psikiyatrik takibin tanıyla beraber başlaması bütün bu olumsuzlukların önüne geçebilmek adına önemlidir (3).

Benlik saygısı; kişinin, kendisiyle ilgili değer yargularını ve kendisini nasıl tanımladığını ifade etmektedir (4). Bedensel bütünlüğün bozulduğu hastalıkların (meme kanseri ve jinekolojik kanserler, vb.), olumsuz benlik saygısına neden olduğu bildirilmiştir (5,6). Üstündağ ve arkadaşlarının yaptıkları bir araştırmada, özellikle jinekolojik kanserlerin, kadınlarda düşük benlik saygısına neden olduğu belirtilmiştir (5,7).

1 Uzm. Dr., SBÜ, Şişli Hamidiye Etfal Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Psikiyatri Kliniği
teksingulsen@gmail.com

ruh sağlığı ve benlik saygısına, cinsel problemlere, ilişki sorunlarına ve düşük yaşam kalitesine neden olabilir. Bazı yazarlar, cinsel kimliğin ve cinsel ilişkilerin kurulduğu genç yetişkinlik döneminde verilen profilaktik cerrahi kararlarının psikososyal faktörlerin göz önünde bulundurularak verilmesini önermektedir. Ruh sağlığı profesyonelleri farklı kanser türleri ve belirli tedavilerle ilişkili ruhsal sonuçlarla başa çıkma stratejileri hakkında bilgi edinmelidirler.

KAYNAKLAR

1. Kroman N, Jensen MB, Wohlfahrt J, Mouridsen HT, Andersen PK, Melbye M. Factors influencing the effect of age on prognosis in breast cancer: Population based study. *BMJ*. 2000;320:474-8.
2. Avis NE, Crawford S, Manuel J. Quality of life among younger women with breast cancer. *J Clin Oncol*. 2005;23:3322-30.
3. Weber CS, Fliege H, Arck PC, Kreuzer KA, Rose M, Klapp BF. Patients with haematological malignancies show a restricted body focusing on function and emotion. *Eur J Cancer Care (Engl)* 2005;14:155-65.
4. Kutanis Özen R, Tunç T. Hemşirelerde benlik saygısı ile durumluk ve sürekli kaygı arasındaki ilişki: bir üniversite hastane- si örneği. "İş, Güç" Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi 2013;15:1-15.
5. Üstündağ MF, Özcan H, Yazla E, Kıvrak Y, Aydın EF, Yılmaz M. Anxiety and depression symptoms, self-esteem and body image among patients with gynecological cancers: a cross-sectional study. *Kafkas J Med Sci* 2017;7:214-9.
6. Kurt E, Özdilli K, Yorulmaz H. Romatoid artritli hastalarda beden imajı ve benlik saygısı. *Nöropsikiyatri Arşivi* 2013;50:202-8.
7. Parvan K, Tabrizi FJ, Rahmani A, Ghojzadeh M, Azadi A, Golchin M. The relationship between hope and self-esteem in patients with leukemia. *Journal of Caring Sciences* 2015;4:217- 23.
8. Guerra-Tapia A, Gonzalez-Guerra E. Hair cosmetics: dyes. *Actas Dermosifiliogr* 2014;105:833-9.
9. Ateş S, Olgun N. Kemoterapiye bağlı alopesi ve yaşam kalitesi. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi* 2014;67- 80.
10. Seda Pehlivan S, Doğan D, Kahraman BN, Özkalemkaş Ö. Akut Lösemi Hastalarında Alopesinin Beden İmajı ve Benlik Saygısına Etkisi Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi 2019;45:2:173-178. DOI: 10.32708/utfd.558864
11. Geihman G, Zimmermann C, Deckert A, et al. Depression and hopelessness in patients with acute leukemia: the psychological impact of an acute and life-threatening disorder. *Psychooncology* 2016;25:979-89.
12. Tuncay T. Kanserle Başetmede Destek Grupları. *Toplum ve Sosyal Hizmet* 2010; 21.1: 59-71.
13. Reis N. Jinekolojik kanser ve tedavisinin kadın cinsel sağlığına etkileri. *C. Ü. Hemşirelik Yüksek Okulu Derg* 2003;7:35-40. <http://eskidergi.cumhuriyet.edu.tr/makale/629.pdf>
14. Steentjes L, Siesling S, Drummond FJ, van Manen JG, Sharp L, Gavin A. Factors associated with current and severe physical side-effects after prostate cancer treatment: What men report. *Eur J Cancer Care (Engl)* 2018;27:e12589. [CrossRef]
15. Abbott-Anderson K, Kwekkeboom KL. A systematic review of sexual concerns reported by gynecological cancer survivors. *Gynecol Oncol*. 2012;124(3):477-489.
16. Persson E, Severinsson E, Hellstrom AL. Spouses' perceptions of and reactions to living with a partner who has undergone surgery for rectal cancer resulting in a stoma. *Cancer Nurs*. 2004 Jan-Feb;27(1):85-90.
17. Urbaniec OA, Collins K, Denson LA, Whitford HS. Gynecological cancer survivors: assessment of psychological distress and unmet supportive care needs. *J Psychosoc Oncol*. 2011;29(5):534-551.

18. Bifulco G, De Rosa N, Tornesello ML, Piccoli R, Bertrando A, Lavitola G, . . . Nappi C. Quality of life, lifestyle behavior and employment experience: A comparison between young and mid-life survivors of gynecology early stage cancers. *Gynecol Oncol.* 2012;124(3):444–451.
19. Sprangers MAG, Taal BG, Aaronson NK, te Velde A. Quality of life in colorectal cancer. *Dis Colon Rectum* 1995;38:361–9. [CrossRef]
20. Carter J, Lacchetti C, Andersen BL, Barton DL, Bolte S, Damast S, et al. Interventions to address sexual problems in people with cancer: American Society of Clinical Oncology clinical practice guideline adaptation of Cancer Care Ontario guideline. *J Clin Oncol* 2017;36:492–511. [Cross-Ref]
21. Kocaman Yıldırım N, Kaçmaz N, Özkan M. İleri evre kanser hastalarının karşılanmamış bakım gereksinimleri. *Psikiyatri Hemşireliği Derg* 2013;4:153–8. [CrossRef]
22. Geiger AM, Nekhlyudov L, Herrinton LJ, et al. Quality of life after bilateral prophylactic mastectomy. *Ann Surg Oncol.* 2007 Feb;14(2):686–694.
23. Bresser PJ, Seynaeve C, Van Gool AR, et al. The course of distress in women at increased risk of breast and ovarian cancer due to an (identified) genetic susceptibility who opt for prophylactic mastectomy and/or salpingo-oophorectomy. *Eur J Cancer.* 2007 Jan;43(1):95–103.
24. van Oostrom I, Meijers-Heijboer H, Lodder LN, et al. Long-term psychological impact of carrying a BRCA1/2 mutation and prophylactic surgery: a 5-year follow-up study. *J Clin Oncol.* 2003 Oct 15;21(20):3867–3874.
25. Madalinska JB, Hollenstein J, Bleiker E, et al. Quality-of-life effects of prophylactic salpingo-oophorectomy versus gynecologic screening among women at increased risk of hereditary ovarian cancer. *J Clin Oncol.* 2005 Oct 1;23(28):6890–6898.
26. Altschuler A, Nekhlyudov L, Rosnick SJ, et al. Positive, negative and disparate-women's differing long term psychosocial experiences of bilateral or contralateral prophylactic mastectomy. *Breast Journal.* 2008;14:25–32.
27. Rolnick SJ, Altschuler A, Nekhlyudov, et al. What women wish they knew before prophylactic mastectomy. *Cancer Nurs.* 2007;30:285–291.
28. Katz MR, Irish JC, Devins GM, Rodin GM, Gullane PJ. Psychosocial adjustment in head and neck cancer: the impact of disfigurement, gender and social support. *Head Neck.* 2003;25:103–112.
29. Kinahan KE, Sharp LK, Seidel K, Leisenring W, Didwania A, Lacouture ME, et al. Scarring, disfigurement, and quality of life in long-term survivors of childhood cancer: a report from the childhood cancer survivor study. *J Clin Oncol.* 2012;30(20):2466–2474.
30. Steentjes L, Siesling S, Drummond FJ, van Manen JG, Sharp L, Gavin A. Factors associated with current and severe physical side-effects after prostate cancer treatment: What men report. *Eur J Cancer Care (Engl)* 2018;27:e12589. [CrossRef]
31. Olsson C, Sandin-Bojö AK, Bjuresäter K, Larsson M. Changes in sexuality, body image and health related quality of life in patients treated for hematologic malignancies: A longitudinal study. *Sex Disabil* 2016;34:367–88. [CrossRef]
32. Jayne DG, Brown JM, Thorpe H, Walker J, Quirke P, Guillou PJ. Bladder and sexual function following resection for rectal cancer in a randomized clinical trial of laparoscopic versus open technique. *Br J Surg* 2005;92:1124–32. [CrossRef]